

Sprawozdanie z II Kongresu Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej

(Katowice, 13–15 listopada 2015 r.)

W dniach od 13 do 15 listopada 2015 r., w roku jubileuszu 90-lecia archidiecezji katowickiej, odbył się w Katowicach, pod hasłem *Regnum Christi veniat! Niech przyjdzie Królestwo Chrystusa*, II Kongres Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej. Organizatorami wydarzenia były: Archidiecezjalna Komisja Muzyki Sakralnej, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego oraz Śląski Związek Chórów i Orkiestr, zaś patronatem honorowym objął je abp Wiktor Skworc — metropolita katowicki.

Tematyką pierwszego dnia kongresu była współpraca między duszpasterzami i muzykami kościelnymi. Kongres otworzył w auli Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego Dziekan tegoż wydziału, ks. dr hab. Antoni Bartoszek, który zdradził, że w latach swej kleryckiej formacji sprawował w Wyższym Seminarium Duchownym funkcję organisty. Po nim głos zabrał ks. abp Wiktor Skworc, który starał się odpowiedzieć na pytanie: „Jaką muzykę lubi Pan Bóg?”. Odpowiedź była oczywista — „dobrą”, lecz na tym nie poprzestał, przytaczając słowa wybitnego teologa Karla Bartha, który miał napisać, że w niebie z całą pewnością nie słucha się J.S. Bacha, za to aniołowie z całą pewnością grają w wolnych chwilach W.A. Mozarta, której to Bóg z przyjemnością się przysłuchuje. Ks. abp Wiktor Skworc zakończył swe wystąpienie słowami pieśni: „Ludu kapłański, Ludu królewski, Zgromadzenie święte, Ludu Boży, śpiewaj Panu swemu!”

Po otwarciu Kongresu rozpoczęła się sesja naukowa, zatytułowana *Wczoraj i dziś muzyki liturgicznej*, moderowana przez ks. prof. dr hab. Antoniego Reginka, który przypomniał, że wydarzenie ma miejsce w 50 rocznicę promulgacji Konstytucji *Sacrosanctum Concilium* oraz w 10 rocznicę I Kongresu Archidiecezji Katowickiej. Wykład inauguracyjny wygłosił ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, nestor polskiej muzykologii. Tematem jego wystąpienia była *Muzyczna kultura duchowieństwa — pilnie poszukiwana!*, w którym muzykę określił mianem „konja trojańskiego laicyzacji Kościoła”. Poprzez naukę piosenek, zamiast pieśni, poprzez akompaniament gitar zamiast organów, poprzez nadmierne nowinkarstwo, często mylone z postępem, oraz poprzez maniackalne pragnienie zrozumiałości liturgii, która i tak przecież pozostanie tajemnicą (kard. J. Ratzinger), do naszych kościołów dostaje się coraz częściej to, co nie ma nic wspólnego z Bożą chwałbą. Nie można bowiem ulegać gustom gawiedzi, zapominając o tym, co boskie.

Po wystąpieniu ks. prof. dr hab. Ireneusza Pawlaka, który świadomie często przejawiał negatywne aspekty wychowania muzycznego duchowieństwa, nastąpiło przedstawienie dwóch referatów przedstawiających zabiegi podejmowane

w archidiecezji katowickiej, mające na celu dążenie do podwyższenia poziomu tegoż muzycznego wychowania. Pierwszy z nich wygłosiła s. mgr M. Benigna Tkocz, która przybliżyła uczestnikom Kongresu promulgowany przez metropolitę katowickiego 1 listopada 2015 r. nowy *Statut Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej w Archidiecezji Katowickiej*, skupiając się przede wszystkim na zadaniach tejże Komisji. Po niej głos zabrał ks. dr Wiesław Hudek, *spiritus movens* Kongresu, który wygłosił referat zatytułowany *W trosce o Bożą chwałę i uświęcenie wiernych. Wzajemne relacje prezbiterów i muzyków w świetle nowego „Regulaminu Organizacji Archidiecezji Katowickiej”*, przybliżając zebrany zawarte w tzw. *Karcie Organizacji* przepisy prawne, promulgowane, podobnie jak statut, 1 listopada 2015 r. Data ta nie była przypadkowa, o czym wspominał ks. Hudek. Wydawać by się mogło, że najlepszym terminem, który w sposób symboliczny zawierzałby organistów opiece jakiegoś świętego, byłby dzień 22 listopada (św. Cecylii), 3 września (św. Grzegorza Wielkiego) lub inny związany ze świętym patronem muzyków. Tymczasem stało się tak, że dokumenty związane z muzyką liturgiczną zostały promulgowane 1 listopada, czyli w dzień Wszystkich Świętych, powierzając tym samym pracę muzyków kościelnych wszystkim zastępom niebieskim.

Po wystąpieniu ks. Wiesława Hudka miała miejsce ożywiona dyskusja. Chociaż przeznaczono na nią 45 minut, zdawało się, że uczestnicy czuli pewien niedosyt. O 13.00 odbyło się w archikatedrze Chrystusa Króla nabożeństwo *Via lucis*. Przewodniczył mu ks. Wiesław Hudek — archidiecezjalny duszpasterz organistów. Nabożeństwo opierało się na medytacjach organowych przeplatanych krótkimi recytowanymi modlitwami. Podczas nabożeństwa można było wysłuchać: *Komm, Gott Schöpfer, heiliger Geist* (BWV 667) J.S. Bacha w wykonaniu Stanisława Pielczyka, *Suite Médiévale*, cz. IV: *Méditation* J. Langlaisa w wykonaniu Brygidy Tomali, *Christ unser Herr zum Jordan kam* (BWV 684) J.S. Bacha w wykonaniu Tomasza Plocha, *Le Banquet céleste* O. Messiaena w wykonaniu Bartłomieja Barwinka, *Suite Médiévale*, cz. III: *Improvisation* J. Langlaisa w wykonaniu Kamila Skawińskiego, *Liebest Jesu, wir sind hier* (BWV 731) J.S. Bacha w wykonaniu Rafała Kozubka, *L'Ascension*, cz. IV: *Prière du Christ montant vers son Père* O. Messiaena w wykonaniu Michała Duźniaka oraz improwizacji na temat aklamacji *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat* Piotra Wierzchałka. Po nabożeństwie odbyła się przerwa obiadowa, zaś o 15.30 rozpoczęły się w Domu Parafialnym przy kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach warsztaty muzyczne stanowiące przygotowanie do nieszporów. Od 19.00 w tymże kościele miało miejsce przygotowanie do liturgii, zaś o 19.30 improwizacją na temat pieśni *Christus vincit* rozpoczęły się uroczyste nieszpory ku czci Chrystusa Króla, podczas których mieliśmy okazję nie tylko wysłuchać, ale i zaśpiewać po łacinie, która przecież wciąż jest językiem własnym Kościoła, *Magnificat, Pater noster* oraz antyfonę maryjną *Salve Regina*, która formalnie zakończyła pierwszy dzień Kongresu.

Dzień drugi, którego tematem przewodnim było dziedzictwo i perspektywy muzyki liturgicznej, rozpoczął się o godzinie 10.00 warsztatami muzycznymi przygotowującymi do Mszy św. w archikatedrze. Warsztaty miały miejsce w auli Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach. W południe odbyła się w archikatedrze uroczysta Eucharystia o Jezusie Chrystusie Królu Wszechświata, której przewodniczył ks. abp Wiktor Skworc. Do Mszy św. akompaniowali: na wielkich organach prof. dr hab. Władysław Szymański, zaś na małych organach Piotr Wierchalek. Śpiew animowały Joanna Marchonowicz oraz Brygida Tomala, pełniąca jednocześnie funkcję kantorki. Oprawę muzyczną uświetniła orkiestra i chór Państwowej Szkoły Muzycznej im. Mieczysława Karłowicza w Katowicach pod batutą Wojciecha Saków, wykonując *Missa brevis C-dur* C. Gounoda. Na zakończenie została wykonana pieśń autorstwa archikatedralnego organisty — Krzysztofa Kagańca *Panowanie Twoje trwa*, której tekst okala kopułę archikatedry. Po Mszy miała miejsce przerwa obiadowa, po której rozpoczęła się sesja naukowa zatytułowana *Wczoraj i dziś muzyki liturgicznej*, moderowana przez ks. mgr lic. Jana Waliczka. Sesja odbywała się w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Pierwsze wystąpienie dotyczyło nowej twórczości muzycznej w Kościele rzymskokatolickim i zostało zaprezentowane przez ks. prof. dr hab. Rastislava Adamko. Po nim głos zabrał prof. dr hab. Julian Gembalski, który korzystając ze swego doświadczenia organmistrzowskiego oraz jako wizytator organów archidiecezji katowickiej, przedłożył referat *Nowe organy w archidiecezji katowickiej 1992–2015*. Po tym wystąpieniu miała miejsce krótka przerwa, po której głos zabrał ks. prof. dr hab. Antoni Reginek, przybliżając słuchaczom tematykę związaną z posłannictwem dziejowym chórów na Górnym Śląsku. Po nim przemówił prof. dr hab. Władysław Szymański, wygłaszając referat zatytułowany *Konkursy dla organistów parafialnych*. Po tych wystąpieniach odbyła się ożywiona również bardzo jak poprzedniego dnia dyskusja, po której ks. dr Wiesław Hudek podsumował Kongres.

W niedzielę 15 listopada 2015 r. miał miejsce „Dzień Muzyki Liturgicznej w Archidiecezji Katowickiej”. W godzinach 10.00–16.00 obradował zarząd oraz dyrygenci zrzeszeni w Polskiej Federacji *Pueri Cantores*, zaś o 18.00 w sali koncertowej Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach odbył się koncert chórów Polskiej Federacji *Pueri Cantores* kończący II Kongres Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej. Można tam było posłuchać Chłopięcego Chóru Katedralnego z Tarnowa *Pueri Cantores Tarnovienses* pod batutą ks. Grzegorza Piekarza, Młodzieżowego Chóru Parafii Chrystusa Miłosiernego z Białej Podlaskiej *Schola Cantorum Misericordis Christi* pod batutą Piotra Karwowskiego, Archikatedralnego Chóru Męskiego Bazyliki św. Jana Chrzciciela z Warszawy *Cantores Minores* pod batutą Josepha A. Hertera oraz Zabrzeńskiego Chóru Młodzieżowego im. Norberta Grzegorza Krocza *Resonans con tutti* pod batutą Waldemara Gałązki. Na koniec wszystkie chóru wykonały wspólnie trzy utwory, a koncert za-

kończył wspólny, z publicznością, śpiew pieśni Feliksa Nowowiejskiego *Matko Piekarska*.

II Kongres Muzyki Liturgicznej z pewnością był ważny nie tylko dla archidiecezji katowickiej, lecz także był znaczącym wydarzeniem kulturalnym w wymiarze ogólnopolskim, za czym przemawiają choćby sylwetki prelegentów i występujące chóry. Ponadto trzeba zauważyć, że Kongres nie był wyłącznie wydarzeniem kulturalnym, ale i naukowym, a także duchowym. Chociaż wydarzenie miało silne inklinacje kościelne, to cieszył się zainteresowaniem również osób świeckich. Należy pamiętać, że to Kościół katolicki był od zawsze jednym z największych mecenasów sztuki. Oby owoce odbytego II Kongresu Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej były obfitsze niż spodziewają się tego organizatorzy.

Bolesław Artur Dülleke